

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. כל שאיסור שבייה גורם לה חייב לפדותה איסור דבר אחר גורם לה אינו חייב לפדותה.....1
- ב. המדיר את אשתו ונשבת ... נותן לה כתובתה ואינו פודה ... שהדירה ולבסוף נשבת נשבת ולבסוף הדירה אתי לאיערומי ... שנדרה איהי וקיים לה הוא ... הוא נותן אצבע בין שיניה 2
- ג. נשבת לאחר מיתת בעלה ... ולא עוד אלא אפילו נשבת בחיי בעלה ואחר כך מת בעלה אין היתומין חייבין לפדותה שאין אני קורא בה ואותבינך לאינתו.....3
- ד. נשבת והיו מבקשין ממנו עד עשרה בדמיה פעם ראשונה פודה מכאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה.....3
- ה. אין פודין את השבוין יותר על כדי דמיהם מפני תקון העולם.....4
- ו. אלמנה ניוזנת מנכסי יתומין ... רפואה שיש לה קצבה נתרפאת מכתובתה שאין לה קצבה הרי היא כמוזנות ... צריכה רפואה כל יומא ... איזילו קוצו ליה מידי לרופא.....5
- ז. לא כתב לה בנין דכרין ... חייב שהוא תנאי ב"ד.....5
- ח. בנן נוקבן ... ומיתזנן מנכסי ... חייב שהוא תנאי בית דין.....6
- ט. את תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי כל ימי מיגר אלמנותיך בביתי חייב שהוא תנאי בית דין.....7
- י. דנלבשה וניכסה וניתיב לה מידי כי היכי דקפצי עלה ואתו נסבי לה ... עד לעישור נכסי 8
- יא. דליכא מותר דינר במקום דקא מיעקרא נחלה דאורייתא לא תקינו רבנן.....9

דרף נב.

א. כל שאיסור שבייה גורם לה חייב לפדותה איסור דבר אחר גורם לה אינו חייב לפדותה

כבר התבאר לעיל דף נא: שכהן¹ שנשבת אשתו אף על פי שנאסרה עליו חייב לפדותה, הואיל שמתחלה היתה מותרת לו ואיסור שבייה גרם לה ליאסר, הרי חל עליו חייב פדיונה מיד שנשבת ושוב אף על פי שנאסרה עליו מחמת חשש אונס שמא נטמאה, נסתחפה שדהו ופודה אותה ומחזירה

¹ שו"ע ונו"כ שם עה ו

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

לבית אביה, ואפילו הוא בעיר אחרת חייב להטפל לה עד שמחזירה לעירה ומגרשה², ונותן לה כל כתובתה ותוספת.

ואם היה בעלה ישראל שהשבויה מותרת לו, מחזירה לו לאשה כמות שהיתה, ואם רצה אח"כ מגרשה ונותן לה כתובתה. ושבויה שנאסרה אף לבעלה ישראל כגון במקום שיש לחוש שמא נבעלה ברצון³, אין בעלה חייב לפדותה, דהואיל והיא אסרה את עצמה עליו ברצונה למה לו לפדותה⁴.

אולם אשה⁵ שנשאת לבעלה באיסור מחמת שהוא מחייבי לאוין שקידושין תופשין לה בה, כגון אלמנה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט⁶ וממזרת ונתינה לישראל ונשבת, לא תקנו לה חכמים לפדותה הואיל ונשאת לו באיסור, אלא נותן לה כתובה ומשלם לה הפירות שאכל מנכסיה⁷ והיא תפדה את עצמה.

ב. המדיר את אשתו ונשבת ... נותן לה כתובתה ואינו פודה

... שהדירה ולבסוף נשבת ונשבת ולבסוף הדירה אתי

לאיערומי ... שנדרה איהי וקיים לה הוא ... הוא נותן

אצבע בין שיניה

המדיר את אשתו⁸ נדר שהוא חייב בגללו לגרשה ולתת לה כתובתה, ונשבת אחר שהדירה, אינה חייב לפדותה, שמשעה שהדירה מתחייב לגרשה⁹, ואין לה עליו עוד אלא כתובתה.

² נראה דקמ"ל דלא תימי' הואיל ורוצה לגרשה א"צ לטפל בה רק שולח לה הגט וכתוב' למקו' שנשבת קמ"ל דצריך להחזיר' עכ"פ לביתו דלא גרע' אשת ישראל מאש' כהן דצריך להחזירה למדינתה. ח"מ שם ז

³ כגון נשבתה מחמת נפשות כמבואר בשו"ע ורמ"א סי' ז יא

⁴ כתב הח"מ אשת כהן שזנתה ברצון בשביה צריך לפדותה כיון דאסורה לו מיד כשנשבת ויוכל לקיים התנאי ואהדרינך למדינתך לכן אפילו אם זנתה ברצון חייב לפדותה. והב"ש כתב עליו ולא משמע כן מהסוגי'.

⁵ שו"ע ונו"ב שם ז

⁶ אפילו אלמנה לכ"ג גרושה לכהן הדיוט שיכול לקיים בה תנאי כתובה אהדרינך למדינתך אפ"ה אינו חייב לפדותה שאין איסור שביה גורם לה. ח"מ שם ט

⁷ היינו כשנשבת צריך לשלם הפירות ולא קודם וחייב לשלם כל הסך הפירות ולא בשעת הוול דהא ידע שהוא חייב להוציאה כיון שהיא אסורה לו

⁸ שו"ע ונו"ב שם ה

⁹ יש לדייק מלשון הרמב"ם דוקא אם קודם שנשבת היה חייב לגרשה אבל אם יש לו זמן להתיר חייב לפדותה. ב"ש שם ו. כגון במקום שאמרו חודש אחד יקיים שנים יוציא כמבואר ר"פ המדיר ונשבת בחודש ראשון שיש לו עדיין זמן להתיר הנדר חייב לפדותה וממילא שוב לא פקע החיוב אף בחודש שני. בית יעקב שם

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

אבל נשבת¹⁰ ולבסוף הדירה יבוא להערים להדירה כדי להפטר מן הפדיון. ואפי' נדרה היא אחר שנשבת, וקיים הוא לה את הנדר כיון דקי"ל הוא נתן אצבע בין שיניה ג"כ שייך ערמה ששמא קיים כדי שלא יפדה אותה¹¹.

ג. נשבת לאחר מיתת בעלה ... ולא עוד אלא אפילו נשבת

בחיי בעלה ואחר כך מת בעלה אין היתומין חייבין לפדותה

שאין אני קורא בה ואותבינך לאינתו

לא תקנו חז"ל¹² לפדות האשה אלא הבעל בחייו, אבל אלמנה אינה נפדית מנכסי בעלה¹³, לא רק אם נשבת אחר מותו שאין היורשין חייבים לפדותה מנכסיו, אלא אפילו אם נשבת בחייו ולא הספיק לפדותה עד שמת אין היורשין חייבין לפדותה, שאין אני קורא בה מה שכתוב בתנאי כתובה ואותבינך לי לאנתו, לפיכך אפילו אם היא זקוקה ליבם¹⁴ אינה נפדית משל בעלה, שגם כן לא קרינן בה ואותבינך לי לאנתו, אלא נפדית משל עצמה או תטול כתובתה ותפדה את עצמה.

ד. נשבת והיו מבקשין ממנו עד עשרה בדמיה פעם ראשונה

פודה מכאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה

היו דמיה¹⁵ יותר על כדי כתובתה, ואמר הריני מגרשה ואתן לה כתובתה ותלך היא ותפדה את עצמה, אין שומעין לו, אלא כופין אותו ופודה אותה אפילו היו דמיה עד עשרה בכתובתה, ואפילו אין לו אלא כדי פדיונה צריך

¹⁰ ח"מ שם ו, ב"ש ה

¹¹ עיין באר היטב שם ד שכתב ונראה לי דדוקא באשת ישראל הדין כן. אבל באשת כהן אם נדרה היא אחר שנשבתה פטור הוא מלפדותה דלאו השביה גורם אלא מחמת הנדר, והטעם נראה לי. בשלמ' באשת ישראל אעפ"י שמכח הנדר אינו יוכל לקיים ואותבינך לי לאנתו. אפ"ה חייב לפדותה דהוא נתן אצבע בין שיני' דהו"ל להפר והיה יוכל לקיים התנאי ואותבינך לי לאנתו. אבל באשת כהן אינו יכול לומר דהוא נתן אצבע בין שיניה דה"ל להפר. דלמה להפר הא מיד שנשבתה אסורה היתה לו אף אם לא נדרה היא. א"כ למה [להפר] לה ומאי איכפת ליה בזה. א"כ הוי כאיסור דבר אחר ופטור מלפדותה. ועיי"ש הכריח דברין מרש"י בסוגיון. וכ"כ בבית יעקב שם. ועיין בס' ישועות יעקב סק"ב שהשיג עליו

¹² שו"ע ונו"ע שם ח

¹³ ונראה שאין היורשין צריכין להחזיר הפירות שאכל הבעל דמזל רע שלה הוא כשמת הבעל קודם שפדאה והוא כדין אכל אבל היורשים אין להם פירות מאחר שאין חייבים לפדותה. ח"מ שם יא

¹⁴ ואפילו שאוכל פירות. ח"מ יב

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

לתת כל מה שיש לו ולפדותה. במה דברים אמורים בפעם ראשונה, אבל אם פדאה פעם אחת ונשבת פעם שנייה אינו חייב לפדותה שנית, אלא אם ירצה לגרשה מגרשה, ונותן לה כתובתה, והיא תפדה את עצמה, ואם אינו רוצה י"א¹⁶ אינו פודה ואינו מגרש. וי"א¹⁷ שאם אינו מגרשה ונותן לה כתובתה, חייב לפדותה¹⁸ גם בפעם שניה¹⁹.

דף נב:

ה. אין פודין את השבויין יותר על כדי דמיהם מפני תקון העולם

אין פודין²⁰ את השבויים יותר מכדי דמיהם²¹ מפני תיקון העולם, שלא יהיו האויבים מוסרים עצמם עליהם לשבותם²², ואפילו אם הקרובים²³ רוצים לפדותו יותר מכדי דמיו אין מניחין אותן. וי"א²⁴ שרשאי לפדותבין לבתו וקרוביו וכל אדם ואין מוחין כיון דליכא דוחקא דצבורא

אבל אדם יכול לפדות עצמו בכל מה שירצה, וכן לתלמיד חכם או אפילו עדיין אינו תלמיד חכם אלא שרואין אותו מצליח בלימודו שהוא תלמיד

¹⁶ רמ"א שם

¹⁷ דעת הרמב"ם בח"מ ד וכך נראה לו ובב"ש ד נקט כרמ"א דהכי ס"ל לרש"י ולרא"ש

¹⁸ ועיין באבני מילואים שם ג שהסתפק באשת כהן אם חייב שנית שהרי נאסרה עליו ואין לו פירות ממנו
¹⁹ בפעם ראשון הוא דאינו יכול לומר הרי גיטה כו' לפי שעדיין לא קיבלה תשלום פירות שאכל עד היום אבל בפעם שנית דכבר קיבלה תשלום פירות שאכל בפדיון ראשון מש"ה שפיר רשאי הבעל לומר הרי גיטה וכתובתה כמו ברפואה, אבל כשאינו רוצה לגרש חייב לפדותה אפי' פעם שנית דכך הוא דעת הרמב"ם דחייב הפדיון אפי' כמה פעמים, אמנם לשיטת ר"ח שבתוס' בפעם שנית פודה אותה כדי דמי' ולא יותר מכדי כתובתה ע"ש. אבני מילואים שם ג

²⁰ שו"ע ונו"כ יו"ד רנב ד

²¹ עיין בתשובת מהר"ם לובלין סימן מ"ו שכתב דפירוש כדי דמיו היינו כפי מה ששוה למכור בשוק כעבד ואף על גב דבארצנו זה אין רגילות למכור עבדים ושפחות בשוק מ"מ מאחר שלא מצינו בדברי שום אחד מהאחרונים שום גילוי דעת שבזמנינו ישתנה הדין מדין הגמרא מסתמא גם בזמנינו צריכין העריך דמיו כמה היה שוה למכור בשוק שמוכרין שם עבדים אכן מצאתי (בתשובת רדב"ז החדשות סימן מ') שכתב דפירוש כדי דמיהן הוא כמו שנפדים שבויים עובדי כוכבים ולא כעבד הנמכר בשוק. וע"ש עוד שלימד זכות על מה שאנו נוהגין שפודין ביותר משיעור זה וכתב דמצוה רבה איכא וכל המרבה להתעסק בזה הרי זה משובח וע"ש היטב (בסימן תצ"ח). פ"ת שם ה

²² ואם יש חשש פיקוח נפש עיין פ"ת שם ד מהאחרונים שפודים אף ביותר מכדי דמיהן.

²³ ש"ך שם ד

²⁴ ש"ך שם מהב"ה וכתב וכן עמא דבר

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

חריף ואפשר שיהיה אדם גדול, פודין אותו בדמים מרובים, דעל אדם כזה לא תקנו שלא יפדו אותם יותר מכדי דמיהם.

יש אומרים²⁵ שלא חייבו חכמים ז"ל את הבעל לפדות את אשתו יותר מדמיה ואסור לפדותה אלא כמה שהיא שזה למכור כמו בשאר שבויים, שאמרו כן מפני תיקון העולם שלא ימסרו הגוים נפשם לשבות כדי להעלות על דמיהן כשרואין שיפדו אותו יותר מכדי שויין. ויש אומרים כיון שאשתו כגופו דמיה יוכל וממילא חייב²⁶ לפדות אותה אפילו בכל אשר לו, כמו שיוכל לפדות אדם את עצמו אפילו בכל מה שיש לו.

ו. אלמנה ניזונת מנכסי יתומין ... רפואה שיש לה קצבה נתרפאת מכתובתה שאין לה קצבה הרי היא כמזונות ... צריכה רפואה כל יומא ... איזילו קוצו ליה מידי לרופא

כבר התבאר לעיל דף נא: שחיוב תנאי הכתובה²⁷ על הבעל לרפאות את אשתו אינו אלא מהבעל עצמו שתקנו לה בחייו, אבל אלמנה אינה נתרפאת מנכסיו ברפואה שיש לה קצבה, אבל רפואה שאין לה קצבה דמיה למזונות שצריכה להן בכל יום, וכל זמן שניזונית מנכסי בעלה ימי מיגר ארמלתא, נתרפאת גם כן מנכסי בעלה.

אם היה לה חולי תדיר שצריכה רפואה בכל יום, ורצו היורשים לקצוץ עם הרופא שיקבל עליו רפואה עולמית בכך וכך כדי שיהא לה קצבה ויפטר ממונה, הרשות בידם בלבד שיקבל עליו הרופא לרפאותה בכל ימיה והיא תשלם לו.

ז. לא כתב לה בנין דכרין ... חייב שהוא תנאי ב"ד

כבר התבאר לעיל דף נ: שאף על פי שהבעל יורש את נשיו, והיה בדין שאם מתו נשיו ואחר כך מת הוא יהיו כל בניו חולקים את כל נכסיו בשוה, מכל

²⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז עה ב

²⁶ מ"ז שם א, ב"ש ב

²⁷ שו"ע ונו"כ אבהע"ז עט א, צד ז

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

מקום אחד מעשרה חיובים שחייב בעת שנושא אשה,²⁸ ותנאי בית דין²⁹ הוא שיהיו בני כל אחת מנשיו נוטלים כתובת אמם שמתנאי כתובה הוא שהבעל מתחייב לאשתו, שהבנים שתלד לו, יירשו את כתובת אמם כל שלא נתחייב בה כבר לאשתו³⁰, יתר על חלקם בירושה עם אחיהם בני אשה אחרת, וכן יירשו בניה את נדונייתה, שמקבל הבעל על עצמו בתורת נכסי צאן ברזל, וכן תוספת כתובה, לסוברים כן, ואחר כך חולקים את שאר הירושה עם אחיהם בשוה.

כיצד, הרי שהיה אדם נשוי כמה נשים, ונולדו לו מהן בנים, ומתו הנשים בחייו, ולאחר מכן מת הוא, יורשים בני כל אחת מן הנשים את כתובת אמם, ולאחר מכן חולקים כל הבנים את שאר הירושה בשוה³¹. ואפילו אם לא כתב חייב הוא בתנאי זה. אך במקום שכותבים כתובה אם אין להם כתובה יש להשוש שמא מהלה האם.

כתובת בנין דכרין, דוקא בנים זכרים זוכים בה, ולא בנות

נהג במדינות אשכנז שאין כתובת בנין דכרין נהגת בזמן הזה³², אפילו אם הבנים כבר מוחזקים בקרעות. לפי שעיקר טעם התקנה הוא כדי שיקפוץ אדם ויתן לבתו כבנו, ובזמן הזה נותנים האבות לבנותיהם יותר מאשר לבניהם, ומעבירים נחלה מבניהם, ועוד, שכדי לגבות כתובת בנין דכרין צריך חקירת בית דין ושומת בקיאים, שלא להוסיף על הדמים. ואין אנו בקיאים בשומא.

אף לסוברים שבזמן הזה אין כתובת בנין דכרין נגבית מן המטלטלים במקום שנתפשט המנהג לגבותה מן המטלטלים, כתבו ראשונים שהכל הולך אחר המנהג, שכיון שכן הוא המנהג, כל הנושא אשה על דעת כן הוא נושא, ואף על פי שלא כתב, הרי הוא כמי שכתב³³.

ה. בנז נוקבן ... ומיתזנן מנכסי ... חייב שהוא תנאי בית דין

²⁸ שו"ע ונו"כ שם סט א ב

²⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קיא א

³⁰ כלומר שלא נירשה, ושמתה בחייו

³¹ דוגמא לדבר, כגון שהיו לו שתי נשים, ולשתיהן אותו מספר של בנים, והיתה הכתובה והנדוניה של הראשונה אלף, ושל השניה מאתים, ואחר כך מת והניח אלפיים, בני הראשונה יורשים אלף של כתובת אמם, ובני השניה יורשים מאתים של כתובת אמם, והשאר חולקים בשוה, נמצאו ביד בני הראשונה אלף וארבע מאות, וביד בני השניה שש מאות.

³² רמ"א שם טז אולם עיין עיי שו"ת דברי ריבות ס' רסג, שהמחבר שסתם והיא דיני כתובת בנין דכרין משמע דס"ל שנוהג בזמן הזה ושכ"ה הסכמת רוב הפוסקים

³³ שו"ת הרשב"א ח"ד ס' קנב, הובא בב"י אה"ע קיא.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

תנאי כתובה³⁴ שתהיינה הבנות הנולדות ממנה ניוזנות מנכסי אביהן אחר מותו³⁵, עד שיתארסו או עד שיבגרו, ואפילו לא נכתב בכתובה או אפילו אין לה כתובה במקום שאין כותבין, ויש אומרים אפילו במקום שכותבין כתובה ואין שטר כתובה בידן יש להן מוזנות, שאפילו מחלה האם כתובה בפירוש, אין בידה למחול מוזנות הבנות³⁶.

מיהו לא עשו תקנה זו אלא אגב שאר תקנות הכתובה ובמקום שיש לה כתובה, אבל במקום שאין לה כתובה גם תקנה זו לא תקנו, ומאהא טעמא נמי אפילו גירש האם חייב במוזנות הבנות שלא באם תלוי הדבר.

ט. את תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי כל ימי מיגר אלמנותיך בביתי חייב שהוא תנאי בית דין

נתאלמנה³⁷ האשה חייבים היורשים לזונה כל ימי משך אלמנותיה אפילו בלא שבועה, אם נשארו נכסים מנכסי אביהם אבל אין חייבים לזונה מנכסיהם³⁸, שכן הוא תנאי כתובה שתיקנו לה חכמים דכל ימי מיגר אלמנותה תהא יתבא בביתו ומיתזנא מנכסיו. כלומר שכל ימי אלמנותך דירתך בביתי ותזוני מנכסי. אלא אם תתבעי כתובה³⁹.

ולהלן דף קג. יבואר בעזה"ת שכדרך שחייבין במוזנות⁴⁰ אלמנה מתקנת חכמים כמו שנתבאר, כך חייבין ליתן לה כסות וכלי תשמיש ומדור לדור בו לפי כבודה⁴¹, או יושבת במדור שהיתה בו בחיי בעלה, ואינה צריכה להשתמש עם היורשין בכל הבית מעורב עמהם, שאין זה כבודה, אלא מיחדין לה מדור מיוחד לפי כבודה בבית שדרה בו עם בעלה.

ואפילו אם לא נכתב בכתובה, ואפילו אם צוה בשעת מיתה אל תזון אלמנותי מנכסי אין שומעין לו, שאין בכוחו להפקיע חוב שנשתעבדו נכסיו.

³⁴ שו"ע ונו"כ שם קיב א

³⁵ אבל בחייו אינו חייב להם אם הם אחר שש דתנאי בית דין דהבנות יזונו היינו אחר מיתה. ט"ז שם ב

³⁶ ב"ש שם ג

³⁷ שו"ע ונו"כ שם צג ג

³⁸ באר היטב שם ה

³⁹ בגרושה היא להיפך כ"ז שלא תתבע אין לה מוזנות לכ"ע ואם תתבע יש לה מוזנות לשיטת הרא"ש אם לא סילק לה אחר התביעה. ב"ש שם ה

⁴⁰ שו"ע ונו"כ צד א

⁴¹ ונראה אם תובעת כתובה הפסידה כל הני כמו דמפסדת מוזנות ב"ש שם א

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ואין היורשים יכולים לפרוע לה כתובתה בעל כרחיה כדי לסלקה מהמזונות, אלא היא ניוזנית על כרחם כל זמן שלא תתבע כתובתה. והחיוב על כלל היורשים⁴².

ואם כן בפירוש בשעת נישואין שלא תיזון אלמנתו מנכסיו או אפילו אחר הנישואין הרי מחלה ופטורים, וכן כשהיה מנהג המקום כן, לפיכך יש רשות לכל בית דין לתקן במקומם שיכולין היורשין לסלק האלמנה מליזון מנכסי אביהם בכל עת שירצו⁴³, מלבד ג' חדשים ראשונים אם לא תבעה כתובתה⁴⁴. אולם לא יסלקוה ממדורה וביתה⁴⁵.

י. דנלבשה וניכסה וניתב לה מידי כי היכי דקפצי עלה ואתו נסבי לה ... עד לעישור נכסי

צוו חכמים⁴⁶ שיתן אדם מנכסיו מעט לבתו, וזהו הנקרא פרנסה, לפיכך המשיא את בתו סתם לא יפחות לה מכסות שפוסקין לאשת עני שבישראל לשנה⁴⁷, וכופין אותו להשיאה לאיש וליתן לה פרנסה בצמצום⁴⁸, אבל סך הנדן אין כופין ובדעתו תולה⁴⁹.

⁴² גם אם חילק נכסיו לבניו וצוה פלוני יקח סך כך ויסתלק מן הירושה והשאר יהיה לבני האחר. בין שמה שהניח להאחר הוא יותר ממה שמגיע לו מחלק ירושתו בין שהוא פחות אעפ"י שהוא בלשון מתנה. האלמנה ניוזנית מנכסיו שניהם, הר"ם מטראני ח"ב סימן קע"ו.

⁴³ כ' הריב"ש ותקנה הגונה וראוי היא וזו אחת מן התקנות שהתקינו במקומו ואני בעניותי ראיתי כמה פעמים בבתי דינים במקום יתומים קטנים מגבו להאלמנה הכתובה ופטורה ואיני יודע אם מנהג קבוע הכי הוא מקדמונינו או שאירע להם כדכתב המרדכי הביאו הד"מ כתב וגם אין ראיה ממה שכמה פעמים סלקו היתומים האלמנה דשמא מרצונם נעשה ועוד אטו כולוהו נשי דינא גמירי דידעי דלא מצי לסלוקינהו שוב מצאתי בשבות יעקב חלק ב' סימן קכ"ד כתב דכן נתפשט המנהג במדינות אלו משמע שמנהג קבוע הוא כדמעיד שכן עשו הלכה למעשה בק"ק פראג. בית מאיר שם צג.

⁴⁴ ח"מ ו וב"ש ז מאירות ח"ב סי' ק והמעם משמע הואיל היא אסורה להנש' מחמתו יש לו מזונות בע"כ לפי" ה"ה כל היכא דאסורה מחמתו א"י לתקן לסלקה ולהפסיד לה מזונות ונשמע נמי דנותנים מזונות מיד אפי' תוך ג"ח אף על גב מי שהלך למ"י אין פוסקים לה מזונות תוך ג"ח.

⁴⁵ וברוך השם שכוונתי לדעת הגדולים ישישי דייני ק"ק פ"פ דמיין ואין לגרש נשי עמינו מבית תענוגיהם כל זמן מיגר אלמנותה בעל כרחיה כל כמה שהיא לא תבעה כתוב' בב"ד כי פסק דייני ק"ק הנ"ל יש לו עיקר ויסוד ואין לזוז מדבריהם. בית מאיר שם

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם נה א

⁴⁷ ח"מ שם א ב"ש א

⁴⁸ ועיין טיב קידושין שם שתמה אמאי לא הזכירו הפוסקים הנאמר בגמ' עד עישור נכסיו. ועיין ערוך השולחן שם סעיף ג שייב משום דאנן קיי"ל דלאו דווקא הוא כמו שיתבאר בסו"ק קי"ג דיתומים המשיאים אחיותיהם מירושתם שמין כמה האב היה נותן להם ואם לא ידענו אומדנתו נותנין לה עישור נכסים ולכן כתב סתם שיתן מעט מנכסיו כפי רצונו.

⁴⁹ ח"מ שם ב וב"ש שם ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

במה דברים אמורים שהיה האב עני, אבל אם היה עשיר הרי זה ראוי ליתן לה כפי עשרו. אבל אין כופין אותו אלא כשיעור הנזכר⁵⁰.

יא. דלינא מותר דינר במקום דקא מיעקרא נחלה דאורייתא לא תקינו רבנן

מי שמת⁵¹ והשאיר נכסים שאין בהם אלא כשיעור כתובות בנין דכרין שהייב בהן, כגון שהיו לו שתי נשים, ולהן בנים, ולא נשאר בנכסיו אלא כשיעור שתי הכתובות, חולקים כל הבנים את נכסיו בשוה, כדין שאר ירושה, שלא תקנו חכמים כתובת בנין דכרין במקום שייעקר על ידי תקנתם. דין ירושה של תורה.

היה שם מותר דינר⁵² או יותר נוטלים אלו כתובת אמם ואלו כתובת אמם, שבאותו דינר מתקיימת נחלה של תורה. וכן מי שנשא נשים רבות ומתו כולן בחייו, ויש לו מהן בנים, אם היה שם יתר על כדאי כל הכתובות דינר, כתבו ראשונים שכל אחד ואחד יורש כתובת אמו, ואף על פי שהדינר מתחלק בין בנים רבים, כל מידות חכמים כך הן⁵³.

לא השאיר האב נכסים שתתקיים בהם ירושה של תורה אפילו אלמלא דין כתובת בנין דכרין, כגון שמכר את כל נכסיו ולא נשאר בידו מאומה, יש מן האחרונים מצדדים⁵⁴ לומר שנוהגת בנכסיו כתובת בנין דכרין שיכולים הבנים לגבות כתובת בנין דכרין מנכסים משועבדים, לסוברים שנגבית מהם – ואף על פי שאין מתקיימת ירושה של תורה בנכסיו, הרי זה בכלל התקנה, שהתקנה אינה עוקרת דין ירושה של תורה.

שומת הנכסים לידע אם יש בהם מותר דינר, נעשית בבית דין⁵⁵.

⁵⁰ ח"מ שם ב

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם קיא ב

⁵² בטעם שהצריכו חכמים שיעור דינר שהוא קצ"ב אף על פי שירושה מן התורה מתקיימת אפילו לא יירש כל אחד מהבנים אלא שוה פרוטה כתב בנתיבות משפט על רי"ז מישרים נכ"ג ח"י (רפב ג) שקבעו חכמים סך קצוב לכל אדם, אף לאלו שיש להם בנים רבים, שיגיע לכל אחד מבניהם שוה פרוטה. ובגליוני הש"ס כתובות צא א, ועי' קדושין יב א. כתב, שכיון שבהכרח צריך שיהא כשיעור המותר יותר מפרוטה שהרי לכל הפחות צריך שיהיה בו שתי פרוטות, פרוטה לכל אחד משני יורשים העמידוהו חכמים על דינר, שהוא שיעור ממון חשוב.

⁵³ ח"מ שם ד

⁵⁴ הפלאה כתובות צא.

⁵⁵ שו"ע ונו"כ שם ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>